

AFSCHEID NEMEN VAN EEN OVERLEDENE VOLGENS GEBRUIKEN UIT HET TIBETAANS BOEDDHISME

Wu Ji Ma - Mandala

Boeddhistische* Tibetaanse mensen in Brugge en Vlaanderen komen uit allerlei verschillende regio's in Tibet, met elk andere tradities en gebruiken. Die kunnen dus verschillen van wat ik hier beschrijf over bidden, begraven en rouwen.

Bidden

Los van de verschillen, is het voor iedereen belangrijk om zoveel mogelijk te bidden voor wie op sterven ligt. Liefst komen we daarvoor met veel mensen samen rond het sterfbed. We bidden voor een goed volgend leven. Als het kan en mag, komt de familie bidden bij de overledene op de kamer of in het ziekenhuis. We bidden **mantra's** voor de persoon die gestorven is. Mantra's zijn een reeks klanken, woorden of zinnen die herhaaldelijk worden uitgesproken, gezongen of zelfs in stilte worden gereciteerd. Meestal bidden we '**Om manipadmé hum**'. Wie dat heeft, gebruikt een gebedssnoer om de mantra's te tellen. Soms wordt tegelijkertijd ook aan een gebedsmolentje gedraaid, om de gebeden kracht bij te zetten. Wanneer het ter plaatse niet gaat, bidden we in het funerarium of bij de familie thuis.

Begraven

Over het algemeen kiezen we voor **cremeren**. In Tibet mogen enkel mannen aanwezig zijn op de begrafenis of crematie. Vrouwen blijven thuis, bidden en weklagen, en maken eten klaar voor wanneer de mannen terugkomen. Hier in België gaan vrouwen mee naar de crematie. We komen vooraf samen, om te eten en te praten. Daarna bidden we rond de kist. Om afscheid te nemen van het lichaam, legt iedereen een ceremoniële, zijden sjaal of '**Khata**' op de kist. Zo wensen we de overledene geluk toe. *Khata's* kan je enkel in Tibet of India kopen. We gebruiken ze op bijzondere gebeurtenissen als huwelijken, geboortes en afscheidsmomenten. Ze bestaan in verschillende kleuren met een print van geluksstempels. Voor een begrafenis kiezen we meestal wit. Veel mensen willen graag dat hun as met de familie terugreist naar Tibet en daar wordt uitgestrooid. Waar dat gebeurt, kiezen ze zelf: op zee, in een rivier, in de aarde...

Rouwen

Rouwen en herdenken is heel belangrijk voor de reïncarnatie van de overledene. Na de crematie bidt de dichte familie **49 dagen** lang, meestal op een plek in huis, een soort huisaltaar met een afbeelding van Boeddha en His Holiness Dalai Lama. Daar zetten we elke dag - nadat we ons gewassen hebben en voor we gegeten hebben - vers water, verse thee en kaarsjes. 's Avonds doen we alles weg. Echt weg. Het water mag niet meer hergebruikt worden. Waar ik geboren ben, geloven we dat de overledene nog thuis verblijft tijdens die periode van 49 dagen. Daarna is hij of zij echt weg. Hoe meer je dan kan bidden, hoe beter. Als iemand in je gezin gestorven is, kiezen we ervoor om ons 49 dagen lang niet te wassen. We maken ons niet op, trekken oude en sobere kleren aan. Sommige mensen eten in deze periode geen vlees. Er komen veel mensen op bezoek. Tot een jaar na de dood van een gezinslid dragen we geen nieuwe kleren of juwelen. In de mate van het mogelijke blijven we bidden. Na één jaar komt iedereen opnieuw samen om te eten en te bidden uit het gebedenboek voor herdenking.

Tijden veranderen

Hier kunnen we geen afscheid nemen zoals in Tibet of Indië. Om te beginnen zijn daar veel monniken, hier veel minder. We weten dat het veel beter zou zijn voor de hergeboorte van de overledene wanneer een monnik de begrafenis bijwoont. Monniken weten immers veel meer dan wij. We proberen iemand te vinden die kan komen, maar dat lukt niet altijd. Een ander groot verschil is tijd. In Tibet wachten en bidden

we zeven dagen vooraleer we iemand verbranden. Hier moet dat veel sneller, ook omdat iedereen terug moet gaan werken. In Tibet ga je als dichte familie in de rouwperiode van 49 dagen normaal gezien niet werken. Hier moet je verlof nemen.

*Meer dan een religie is het boeddhisme een levensbeschouwing of filosofie. Er is geen God die acties of beslissingen neemt. Boeddha is de stichter. Hij kreeg inzicht in het lijden van het leven en toonde als eerste de weg naar verlossing. Rond de vijfde eeuw voor Christus verspreidde het boeddhisme zich door Azië. In verschillende regio's ontstonden verschillende stromingen (Theravada, Mahayana en Vajrayana) en scholen met een eigen visie en gebruiken. De leer van Boeddha vormt de basis en is een manier om aan het lijden en de kringloop van het leven te ontsnappen. Boeddhisten geloven in reïncarnatie. Het Tibetaans boeddhisme kent vijf hoofdscholen waaronder de 'Gelug-traditie'. His Holiness Dalai Lama is de geestelijk leider van Tibet.

*Deze tekst kwam tot stand met dank aan het project 'Tijd voor afscheid' | Een project van Dienst Diversiteit en de Erfgoedcel van de Stad Brugge, FMDO, Vormingplus regio Brugge, Stedelijke Academie Brugge en huisvandeMens.

INZENDER

Wu Ji Ma

LOCATIE

8000 Brugge

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#ritueel #levensbeschouwelijk gebruik #religie